

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön vuoden 2020 talousarvion ja strategian osavuosikatsaus 4 tilanteessa 31.12.2020

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen toiminta ja kehittäminen

Vuoden 2020 talousarvioissa ennakoitiin, että varhaiskasvatuksessa on keskimäärin 16 601 lasta kuukaudessa. Vuodesta tuli poikkeuksellinen koronaepidemian vuoksi. Kevään poikkeusolojen aikana, jolloin varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä on tavallisesti korkeimmillaan, lähes 1000 lasta jäi väliaikaisesti pois varhaiskasvatuksesta ja varhaiskasvatuksessa kirjoilla olevistakin vain noin 30 prosenttia oli läsnä.

Varhaiskasvatukseen osallistui vuoden aikana keskimäärin 15 558 lasta kuukaudessa. Lasten ennakoitua pienempään määrään vaikutti koronatilanteen lisäksi varhaiskasvatusikäisen väestön määrän väheneminen. Vuoden lopussa Espoossa oli väestön ennakkotiedon mukaan 652 varhaiskasvatusikäistä lasta vähemmän kuin vuoden 2019 lopussa.

Varhaiskasvatuksen osallistumisaste oli 78 prosenttia, yhden prosenttiyksikön pienempi kuin vuoden 2019 lopussa. Kuitenkin kunnallisissa päiväkodeissa alle 3-vuotiaiden määrä ja osuus oli arvioitua suurempi.

Lasten kotihoidon tuen käyttö kasvoi loppukevään ja kesän aikana muun muassa varhaiskasvatuspaikkatakuun ehtojen väliaikaisen muutoksen myötä. Lapsia oli kotihoidon tuella ennakoitua enemmän myös syksyllä.

Vakituinen ja määräaikainen henkilöstö lisääntyi noin 0,7 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Sairauspoissaolot kasvoivat muun muassa koronaviruksen takia. Vähäistenkin oireiden vuoksi varhaiskasvatuksen henkilöstön on jätävä pois työstä ja hakeuduttava testiin ennen työhön paluuta. Varhaiskasvatuksen opettajan ja erityisopettajan tehtävissä kelpoisten hakijoiden määrä väheni edelleen. Tilanne kelpoisen henkilöstön saatavuuden osalta on erityisen huolestuttava.

Kevään ja kesän aikana opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti useita avustusten hakuja sekä hankkeita, jotka kohdentuvat erityisesti koronatilanteen vaikutusten tasapainottamiseen. Suomenkieliselle varhaiskasvatukselle myönnettiin yli 2 milj. euroa avustuksia vuoden 2020 avustushauissa. Osa avustuksista siirrettiin vuodelle 2021. Suomenkielinen varhaiskasvatus sai muun muassa Covid-avustusta, jolla palkattiin joulukuussa ja tammikuussa 2021 henkilöstöä tukemaan lasten ja henkilöstön hyvinvointia.

Karamäen uusi päiväkoti aloitti alkuvuodesta 2020. Soukankujan päiväkodin korjaus valmistui kesällä ja Silkkiniityn päiväkodin korjaus lokakuussa. Vuoden vaihteessa valmistuneet Matinraitin ja Suviniityn päiväkodit aloittavat toimintansa tammikuussa 2021. Suviniityssä tarjotaan myös ympärivuorokautista varhaiskasvatusta.

Vuoden aikana luovuttiin Kardemumman, Laulurastaan, Leppäkertun, Perkkaanmetsän ja Tammenterhon ryhmäperhepäiväkotien tiloista. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön hallinto muutti toukokuussa 2020 monitoimitiloihin Karaporttiin.

Talousarvion toteutuminen

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön tulot, 19,2 milj. euroa, alittivat muutetun talousarvion 1,2 milj. eurolla.

Perheille hyvitetään asiakasmaksuja koronaepidemian poikkeustilanteen aikana 18.3. – 14.5.2020 lapsen ennakkoon ilmoitetun poissaolon ajalta. Lisäksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuloja alensi koko vuoden ennakoitua alhaisempi lapsimäärä.

Hanketuloja kirjattiin vuoden 2020 tilinpäätökseen yli miljoona euroa ja lisäksi saatuja hanketuloja siirrettiin vuodelle 2021 lähes 3 milj. euroa.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön muutettu talousarvio oli 233,9 milj. euroa. Tulosityksikön menot alittivat talousarvion 9,7 miljoonalla eurolla.

Kustannuksia alensi koronaepidemiasta johtuva poikkeustilanne ja epidemian jatkuminen koko loppuvuoden, joka vähensi mm. henkilöstö-, työvoimanvuokraus-, ateria-, koulutus- ja matkakustannuksia yhteensä 6,8 milj. euroa. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen henkilöstöä siirtyi poikkeustilanteen aikana resurssipoolin välityksellä eri tehtäviin sosiaali- ja terveystoimissa. Henkilöstökustannuksia hyvitettiin tältä ajalta 0,6 milj. euroa.

Lisäksi toimitila- ja henkilöstökustannuksia alensi Matinraitin ja Suviniityn päiväkotien valmistumisen siirtyminen joulukuun loppuun 2020. Niiden toiminta käynnistyi vasta vuoden 2021 puolella. Henkilöstömenoihin vaikutti myös lasten määrä, joka jäi talousarvioon ennakoitua alhaisemmaksi etenkin 3 vuotta täyttäneiden lasten osalta.

Koronatilanne aiheutti suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa myös lisäkustannuksia yhteensä 1,9 milj. euroa. Yksityisille ja ostopalvelupalveluntuottajille korvattiin menetettyjä asiakasmaksutuloja lasten ennalta ilmoitetuilta poissaolopäiviltä. Kotihoidon tuen menot kasvoivat perheiden siirryttyä varhaiskasvatuksesta hoitopaikkatakuulle.

Työvoiman saatavuus sekä oman rekrytoinnin että Seuren kautta oli erittäin haastavaa koko vuoden ajan, mikä on vaikuttanut henkilöstö- ja työvoimanvuokrausmenojen ennakoitua alhaisempiin kustannuksiin. Muun muassa työvoimanvuokrauksen kustannukset olivat 19,3 % edellisvuotta alhaisemmat. Alituksesta osa on johtunut koronaepidemiasta ja osa työvoiman saatavuusongelmista.

Investointimenot alittivat muutetun talousarvion 778 000 eurolla.

Useiden kohteiden valmistuminen viivästyi syksylle sekä joulukuun loppuun 2020. Näiden kohteiden ensikertainen varustaminen ja kalustaminen vaikeutui muun muassa tavaran toimitusten viivästymisen takia. Ensikertaisen varustamisen tarpeita siirtyi jonkin verran vuodelle 2021. Osa ensikertaisen varustamisen hankinnoista kirjataan käyttötalouteen.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulokortti

Varhaiskasvatukseen osallistui 78 prosenttia varhaiskasvatusikäisistä lapsista. Osallistumisaste oli yhden prosenttiyksikön alhaisempi kuin vuonna 2019. Koronaepidemia vaikutti osallistumisasteeseen.

Varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöönotto 1.8.2021 alkaen varmistui valtuustoon hyväksymän talousarvion myötä. Talousarvioon vuodelle 2021 sisältyy palvelusetelin edellyttämät määrärahat. Palvelusetelisääntökirja hyväksyttiin syksyllä lautakunnissa ja palvelusetelin arvo sekä siihen liittyvät kertoimet marraskuussa kaupunginhallituksessa. Palvelusetelin käyttöönottoa on valmisteltu siten, että palveluntuottajat voivat hakea palvelusetelituottajaksi tammikuusta 2021 alkaen. Asiakkaille setelin haku käynnistyy maaliskuussa.

Varhaiskasvatuksen pedagogiseen toimintaan liittyviä tavoitteita on toteutettu mahdollisuuksien mukaan soveltaen koronaan liittyvät rajoitukset huomioon ottaen. Tavoite eri kieli- ja kulttuuriryhmien lasten varhaiskasvatukseen osallistumisasteen kasvusta ei toteutune. Osallistumisaste saadaan maaliskuussa, kun väestötiedot vahvistetaan myös eli kieliryhmien osalta. Lapsen kielitaidon arvioinnissa käytetty Kielireppu-työväline on korvautumassa uudella KieliPeda-työvälineellä elokuuhun 2021 mennessä, jonka vuoksi Kielirepun käyttöä ei laajennettu Vieraskielisten lasten Suomen kielen osaamista edistettiin joka tapauksessa suunnitelmallisesti.

Huoltajille tehdyn kyselyn perusteella heidän tyytyväisyytensä lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen oli 5,29 asteikolla 1-6. Henkilöstön tyytyväisyys omaan onnistumiseensa pedagogisessa työssä ja toiminnassa samalla asteikolla arvioituna oli 4,6.

Lasten tuen tarpeesta johtuvissa avustamistehtävissä 11 avustajan tehtävää on muutettu lastenhoitajan tehtäväksi. Henkilöstön koulutustaso nousee tavoitteen ja lautakunnan päätöksen mukaisesti.

Varhaiskasvatuksessa oli vuoden lopussa viisi luontoryhmää, joiden toiminnasta suurin osa toteutuu luonnossa. Luontoryhmien perustamista ja toimintaa tuetaan keskitetysti. Uusi luontoryhmä perustettiin Hösmärinpuiston ja Matinniityn päiväkoteihin elokuussa 2020.

Kielirikasteista toimintaa järjestettiin tavoitteen mukaisesti ja Kivimiehen päiväkodissa on aloittanut kaksikielinen (suomi-englanti) ryhmä.

Lähes puolet suomenkielisen varhaiskasvatuksen tavoitteista jäi toteutumatta osittain tai kokonaan. Tuottavuustavoitteet eivät toteutuneet. Lisäksi useat toteutumatta jääneet tavoitteet olisivat edellyttäneet esimerkiksi henkilöiden kokoontumista, mikä oli koronatilanteen vuoksi hankalaa tai mahdotonta järjestää.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulokortin toteutumisen tarkempi raportointi on oheismateriaalina.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikkö 1000 EUR			
Tiliniimi	Muutettu TA 2020	Toteuma 12/2020	Toteuma-% 2020
Myyntituotot, ulkoiset	1 270	1 166	91,8 %
Maksutuotot, ulkoiset	17 970	15 789	87,9 %
Tuet ja avustukset, ulkoiset		1 057	
Muut tuotot, ulkoiset	10	4	37,5 %
TOIMINTATULOT, ULKOISET	19 250	18 016	93,6 %
Valmistus omaan käyttöön		24	
Henkilöstökulut	-110 176	-98 933	89,8 %
Palvelujen ostot, ulkoiset	-35 431	-37 939	107,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, ulkoiset	-2 340	-2 211	94,5 %
Avustukset, ulkoiset	-39 410	-39 100	99,2 %
Vuokrat, ulkoiset	-19	-16	84,7 %
Muut kulut, ulkoiset	-1 070	-672	62,8 %
TOIMINTAMENOT, ULKOISET	-188 446	-178 878	94,9 %
Toimintatulot, sisäiset	0	0	
Toimintamenot, sisäiset	-45 422	-45 228	99,6 %
Tulot yhteensä	19 250	18 040	93,7 %
Menot yhteensä	-233 869	-224 106	95,8 %
TOIMINTAKATE	-214 619	-206 067	96,0 %